

NATIONAL HISTORY AND CULTURE MUSEUM-KAUNAS
HZIASVIZH

KĖDAINIŲ KRAŠTO
MUZIEJUS

KĖDAINIŲ EVANGELIKŲ REFORMATŲ BAŽNYČIA

1631 m. bažnyčią fundavo Kristupas II Radvila,
o 1652 m. statinį užbaigė jo sūnus Jonušas II Radvila.

**Tai viena seniausių ir didžiausių evangelikų
reformatų bažnyčių Lietuvoje ir visoje buvusioje
Abiejų Tautų Respublikoje!**

Po Antrojo pasaulinio karo sunykus Kėdainių
evangelikų reformatų bendruomenei sovietų valdžia
bažnyčią nacionalizavo ir pavertė grūdų sandėliu,
o vėliau – vaikų sporto mokykla.
1986–1991 m. ji buvo restauruota. 1990 m. Lietuvai
atgavus nepriklausomybę bažnyčia tapo
Kėdainių krašto muziejaus padaliniu.

Projekto metu:
- restauruota kunigaikščių Radvilų kriptą ir sarko-
fagai Kėdainių evangelikų reformatų bažnyčioje;
- atlikti kunigaikščių Radvilų kapaviečių moksl-
niai tyrimai;
- surengti kultūriniai renginiai, konferencijos
Kėdainiuose bei Nesvyžiuje;
- rengta situolaiškis ir interaktyvi ekspozicija,
pasakojanti apie protestantų bei kunigaikščių
Radvilų palaidojimus bei jų kultūrą.

Projekto tikslas – restauruoti kunigaikščių Radvilų
kriptą ir sarkofagus Kėdainių evangelikų reformatų
bažnyčioje, atlikti kunigaikščių Radvilų kapaviečių
mokslineis tyrimus, rengti modernias ekspozicijas,
surengti kunigaikščių Radvilų laikotarpį atspindin-
čius kultūrinius renginius, konferencijas
Kėdainiuose ir Nesvyžiuje.

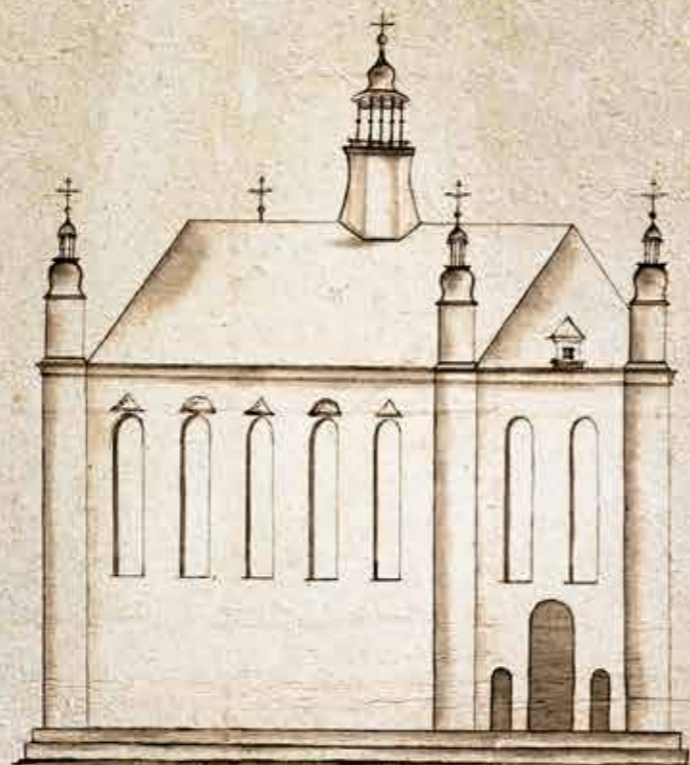
2019–2021 m. Kėdainių krašto muziejus
kartu su Nacionaliniu istorijos ir kultūros
muziejumi-drausminiu „Nesvyžius“ (Baltarusija)
vykdė 2014–2020 m. Europos kaimynystės priemonės
Latvijos, Lietuvos ir Baltarusijos bendradarbiavimo
per sieną programos projektą
„Kunigaikščių Radvilų paveldo Kėdainiuose
ir Nesvyžiuje išsaugojimas bei pritaikymas
turizmo reikmėms“ (ENI-LB-1-109).

Kėdainių
evangelikų reformatų bažnyčia ir
joje esantis didikų kunigaikščių
Radvilų mauzoliejus yra
Kėdainių krašto muziejaus padalinys

Senoji g. 1, Kėdainiai
www.kedainiumuziejus.lt
Tel. : +370 347 53685
kedainiumuziejus@gmail.com

Instagram
[@kedainiai_regional_museum](https://www.instagram.com/kedainiai_regional_museum)
www.facebook.com/
kedainiukrastomuziejus

**KUNIGAİKŠČIŲ RADVILŲ
MAUZOLIEJUS**
EVANGELIKŲ REFORMATŲ BAŽNYČIOJE

Bažnyčioje esančiame mauzoliejuje saugomi 6 unikalūs XVII a.

nacionalinės reikšmės dailės paminklai – kunigaikščių Kristupo Perkūno (1547–1603), Jonušo (1612–1655), Mikalojaus (1610–1611), Jurgio (1616–1617), Stepono (1624–1624) ir Elžbietos (1622–1626) Radvilų sarkofagai.

Mauzoliejus – tai pirmoji atkurta XVII a. LDK didikų kapavietė Lietuvoje.

Sarkofagai su kunigaikščių Radvilų šeimos palaikais į Kėdainių evangelikų reformatų bažnyčią buvo perkelti iš Vyžuonų apie 1666–1668 m., kuomet vietos bažnyčia buvo sugrąžinta katalikams.

Nuo XVII a. antrosios pusės Kėdainiai tapo visos LDK evangelikų reformatų religiniu centru, o kunigaikščių Radvilų pastatyta bažnyčia – šeimos nekropoliu. Sarkofagai yra vėlyvojo renesanso ir ankstyvojo baroko kūriniai, juose atsispindi epochų kaita. Sarkofagų kūrėjai nėra žinomi. Manoma, kad Jonušo Radvilos sarkofagą sukūrė žymus Torunės aukšakalys, karalių Vladislavo Vazos ir Jono Kazimiero dvarų meistras Jonas Kristijonas Byrfafas.

Sovietmečiu sarkofagai buvo suniokoti, kunigaikščių palaikai išniekinti. 1994–2001 m. ir 2019–2020 m. jie vėl restauruoti.

**KĖDAINIUOSE
PALAIDOTI
KUNIGAIKŠČIAI RADVILOS**

Kristupas Radvila Perkūnas (1547–1603)

Mikalojaus Radvilos Rudojo ir Kotrynos Ivinskos sūnus. Vilniaus vaivada, LDK didysis etmonas. Pasižymėjo Livonijos kare (1558–1583) su Rusija ir kare su Švedija. Dėl pergalių buvo pramintas Perkūnu. Ketvirtą kartą vedęs Kėdainių savininkę našlę Elžbietą Ostrogiškaitę Kiškienę 1593–1599 m. jis tapo formaliu Kėdainių valdos bendrasavininkiu.

**Kristupas II Radvila (1585–1640)
Kėdainius valdė 1614–1640 m.**

Kristupo I Radvilos Perkūno ir Kotrynos Tenčinskos sūnus. Vilniaus vaivada (1633–1640), LDK didysis etmonas (1635–1640). Talentingas karvedys, buvo vienas turtingiausių LDK didikų. Sukūrė galimybes vėlesniam Kėdainių ekonominiam ir kultūriniam šuoliui, sustiprino evangelikų padėtį valdoje, pavertė Kėdainius viena iš svarbesnių Biržų ir Dubingių Radvilų rezidencijų. Kėdainiuose kvietė kurtis pirkliaus ir amatininkus iš visos Lietuvos ir Lenkijos. 1627 m. pakeitė miesto herbą ir įgyvendino realią miesto savivaldą. 1625 m. buvo įsteigta keturių klasių reformatų mokykla. Kėdainiuose pradėjo formuotis stiprus LDK evangelikų reformatų centras: 1627 m. pasiekė susitarimą ir su Kėdainių katalikais ir sugrąžino Šv. Jurgio bažnyčią, 1631 m. kartu su žmona Ona Kiškaite fundavo evangelikų reformatų bažnyčias. Kėdainiuose Kristupas II rezidavo ne mažiau kaip du kartus per metus.

Jo sarkofagas ir palaikai nerasti.

**Ona Kiškaitė Radvilienė (1593–1645)
Kėdainius valdė 1606–1645 m.**

Kurčnebylio Stanislovo III Kiškos ir Onos Sapiegaite dukra. 1606 m. ištekėjusi už Kristupo II Radvilos, iš tėvo gavo kraičio pusę Kėdainių valdos. 1614 m. savo Kėdainių valdos pusę ji užrašė vyrui, pasilikdama sau teises į valdą iki gyvos galvos. Tad nuo 1614 m. abu Radvilos buvo pilnateisiai Kėdainių savininkai. Kaip ir jos vyras, buvo aktyvi evangelikė reformatė. Didikė mėgo Kėdainius, čia ne kartą lankėsi su šeima. Ypač nemažai laiko praleido dvare tapusi našlė (1640–1645). Ji buvo Jonušavos arba Naujųjų Kėdainių įsteigimo idėjos bendraautorė ir sumanymo vykdytoja, suteikė lengvatų svetimtaučiams. Didikė kartu su vyrų 1631 m. fundavo evangelikų reformatų bažnyčią Kėdainiuose.

Jos sarkofagas ir palaikai nerasti.

**Jonušas II Radvila (1612–1655)
Kėdainius valdė 1640–1655 m.**

Kristupo II Radvilos ir Onos Kiškaitės sūnus. LDK lauko etmonas (1646–1654), Žemaitijos seniūnas (1647–1653), Vilniaus vaivada (1653–1655), LDK didysis etmonas (1654–1655). Laikomas Kėdainių „aukso amžiaus“ XVII a. pirmoje pusėje – viduryje kūrėju. Kėdainiuose plėtojo tėvų pradėtus darbus. 1647 m. suteikė privilegiją Jonušavos miestui. Atskirą Jonušavos ir taip pat senąjį Kėdainių herbą didiko rūpesčiu 1648 m. patvirtino Vladislovas Vaza. Kunigaikščio valia buvo pastatyta nauja Kėdainių rotušė. Pertvarkė reformatų mokyklą į gimnaziją, prie jos įsteigė spaustuve, rėmė reformatų knygų lietuvių kalba leidybą. Užbaigė statyti mūrinę Didžiąją evangelikų reformatų bažnyčią, vykdė dvaro rūmų statybą. Didikas mėgo Kėdainius ir čia lankėsi.

Buvo vienas iš 1655 m. spalio 20 d. Kėdainių dvare surengtų iškilmų metu pasirašytos garsiosios Kėdainių sutarties (Kėdainių unijos) iniciatorių.

**Kotryna Radvilaitė Hlebavičienė
(1614–1674)**

Vilniaus vaivadienė Kristupo II Radvilos ir Onos Kiškaitės dukra. Palaidota turėjo būti pagal jos testamentą Kėdainių evangelikų reformatų bažnyčioje:

„mano nuodėmingą kūną nurodau ir prašau palaidoti krikščioniškai be išlaidų, be jokių pasaulietinių iškilmų Kėdainių bažnyčioje su geradariais mano tėvais <...> minėtai Kėdainių bažnyčiai, kai mano palaikai bus palaidoti, šiuo testamentu užrašau 4000 auksinų“.

Jos sarkofagas ir palaikai nerasti.

**MAŽAMEČIAI KRISTUPO II RADVILOS
IR ONOS KIŠKAITĖS VAIKAI:**

Mikalojus Radvila

Gimė 1610 09 14, 10 val. nakties, Orlioje, mirė 1611 02 24
Amžius 5 mėn. 12 dienų.

Jurgis Radvila

Gimė 1616 04 27 Orlioje, mirė 1617 03 08
Amžius 10 mėn.

Elžbieta Radvilaitė

Gimė 1622 09 04 Biržuose, mirė 1626 10 29
Amžius 4 m.

Steponas Radvila

Gimė ir mirė 1624 m.
Amžius keli mėnesiai.